Slachtoffergerichte aanpak

AANBEVELING 1

De opleiding rond en de specialisatie van professionals in psychologische kwetsbaarheden en de specifieke behoeften van slachtoffers van mensenhandel verzekeren.

MYRIA
Federaal Migratiecentrum

De **opleiding** van de actoren rond de **psychologische gevolgen van mensenhandel** en de **specifieke behoeften** van slachtoffers maakt een aangepaste, op de ervaren trauma's gefocuste begeleiding mogelijk. Er bestaan al opleidingsinitiatieven, maar hun voortzetting en verdieping zouden de begeleiding door professionals nog verder verbeteren. Wanneer men de eventuele reacties van slachtoffers beter begrijpt, kan men hen immers gepaster begeleiden en hun vertrouwen in de interveniënten versterken. Thema's zoals psychologische aspecten van victimisatie in het kader van mensenhandel, culturele dimensies of nog aan kwetsbare slachtoffers aangepaste verhoortechnieken vormen bijzonder relevante onderwerpen voor opleidingen.

Er bestaan op dat vlak **voorbeelden van goede praktijken**. Daarbij gaat het onder meer over de opleidingen die het **federaal parket** al samen met de DJSOC heeft georganiseerd voor de FGP, de eerstelijns politie- en inspectiediensten en de magistraten om vermoedelijke slachtoffers van mensenhandel beter te herkennen en hun nieuwe victimisatie tijdens de eerste vaststellingen te vermijden. De **gespecialiseerde opvangcentra** komen eveneens spreken **in politiescholen**, waarbij ze focussen op de soorten victimisaties en de passende benaderingen. In een **EVA-cel** (*Emergency Victim Assistance*) van een Brusselse politiezone hebben de rechercheurs een brevet van het TAM-netwerk (Techniek Audiovisueel verhoor van Minderjarigen) en getuigschriften op het vlak van victimologie en psychotraumatologie en de multidisciplinaire benadering van misbruik bij kinderen en jongeren, en zijn ze opgeleid in de genderproblematiek. Ze verzekeren op hun beurt de opleiding van de inspecteurs van de ZSG's (Zorgcentra na Seksueel Geweld). De EVA-cellen staan in voor het eerste verhoor bij de indiening van een klacht door slachtoffers van seksueel en intrafamiliaal geweld en indien nodig van slachtoffers van mensenhandel, vooral met het oog op seksuele uitbuiting. Ze hebben tot doel om de kwaliteit van het slachtofferonthaal te verbeteren, hun secundaire victimisatie te vermijden en een zo volledig mogelijk verhoor te voeren. Voor de EVA-cellen is er nog geen specifiek juridisch kader en ze bestaan alleen in het Brusselse arrondissement, maar het federaal regeerakkoord voorziet in hun uitbreiding naar een zo groot mogelijk aantal politiezones.[474] Daarnaast werd er een training georganiseerd voor de uiteenlopende betrokken actoren door de ngo *Pacific Links Foundation* over de specifieke context van Vietnamese slachtoffers.

De **rekrutering** van politiemensen die **de taal van slachtoffers spreken** en/of **goed vertrouwd zijn met hun cultuur** biedt eveneens een **meerwaarde** en vergemakkelijkt het contact met die laatsten. Een voorbeeld is het "Team Africa" van de federale gerechtelijke politie van Brussel, een team dat uitsluitend onderzoeken naar het Nigeriaanse prostitutiemilieu voert. In diezelfde geest maakt in een Brusselse politiezone de aanwerving van politiemensen die Spaans of Portugees spreken het gemakkelijker om vermoedelijke slachtoffers van mensenhandel uit Latijns-Amerika te benaderen.

Tot slot is het **versterken van samenwerkingen en partnerschappen** tussen de eerstelijnsdiensten en de verschillende opgeleide of zelfs in de begeleiding van slachtoffers (van mensenhandel) gespecialiseerde actoren een goede manier om hun correcte oriëntatie te verzekeren, goede praktijken uit te wisselen en een passende begeleiding te garanderen die aan hun specifieke behoeften beantwoordt.

Een voorbeeld van een bestaand partnerschap op het vlak van seksueel geweld is het **netwerk** rond een **EVA-cel** van een Brusselse politiezone. Dat netwerk omvat het Zorgcentrum na Seksueel Geweld (ZSG) van Brussel, het Centre de Prévention des Violences Conjugales et Familiales (CPCVF ASBL), SOS Viol, een gespecialiseerd centrum voor de opvang van slachtoffers van mensenhandel en meerdere advocaten die opgeleid zijn rond de begeleiding van slachtoffers van dergelijk geweld.

474 Federaal regeerakkoord, 2025-2029, p. 138.

AANBEVELING 2

Wettelijk de mogelijkheid bieden om de reflectieperiode van 45 dagen te verlengen tot drie maanden, zodat slachtoffers van mensenhandel met ernstige trauma's meer tijd krijgen om tot rust te komen vooraleer zij beslissen om al dan niet verklaringen af te leggen.

MYRIA
Federaal Migratiecentrum

Soms zijn slachtoffers van mensenhandel nog te veel in shock om al verklaringen af te leggen. De **reflectieperiode** biedt voor slachtoffers dan de **mogelijkheid om tot rust te komen** en voor centra de tijd om de eerste stappen te zetten.[475]

Meerdere experten stellen overigens dat de reflectieperiode van 45 dagen vaak te kort is voor slachtoffers na ernstige traumatische gebeurtenissen. Slachtoffers zijn na die periode soms nog niet klaar om volledige of gedetailleerde verklaringen af te leggen. De experten pleiten er derhalve voor om de mogelijkheid te bieden die termijn van 45 dagen te verlengen tot drie maanden. Het was overigens ook een aanbeveling van de bijzondere parlementaire commissie mensenhandel en mensensmokkel (aanbeveling 47) om de reflectieperiode te verlengen tot drie maanden na een beslissing van de referentiemagistraat, op basis van een advies van een gespecialiseerd centrum.

AANBEVELING 3

Het recht op kosteloze juridische bijstand garanderen vanaf de start van het onderzoek en tijdens de hele procedure voor alle slachtoffers van mensenhandel.

MYRIA
Federaal Migratiecentrum

De **snelle aanwijzing van een advocaat** in het kader van kosteloze juridische bijstand **vanaf het begin van het onderzoek** zorgt ervoor dat slachtoffers tijdens de hele procedure vertegenwoordigd zijn: zowel tijdens een verhoor, bij de inzage van het dossier als in het geval van een seponering of wanneer er bijkomende onderzoeksdaden moeten worden gevraagd aan de onderzoeksrechter. Myria herhaalt op dat vlak zijn eerdere aanbevelingen.[476]

Myria verwijst naar het voornemen in het federale regeerakkoord[477] om te voorzien in algemene bijstand van een advocaat voor en tijdens het verhoor van slachtoffers van ernstige misdrijven die de fysieke of seksuele integriteit aantasten, en in permanente toegang tot gespecialiseerde juridische bijstand. Myria beveelt aan dat die **kosteloze juridische bijstand** wordt **toegekend aan alle slachtoffers van mensenhandel**. Zoiets garandeert dat ook slachtoffers van mensenhandel die tijdens het onderzoek als dusdanig effectief erkend zijn maar niet begeleid werden door de gespecialiseerde centra juridisch vertegenwoordigd worden, zoals slachtoffers van mensenhandel die terugkeerden naar hun land van herkomst.

Ook de bijzondere parlementaire commissie mensenhandel en mensensmokkel heeft de onmiddellijke aanstelling van een advocaat aanbevolen, vooral wanneer ondersteuning ter plaatse door de centra onmogelijk blijkt. Daarnaast heeft de commissie aanbevolen dat de voornaamste bureaus voor juridische bijstand in het land een lijst beschikbaar stellen van **pro-Deoadvocaten** die **gespecialiseerd** zijn **in bijstand aan slachtoffers van mensenhandel**.[478]

475 In punt 1.4. van de omzendbrief van 23 december 2016 inzake de invoering van een multidisciplinaire samenwerking met betrekking tot de slachtoffers van mensenhandel en/of van bepaalde zwaardere vormen van mensensmokkel wordt daarover geëxpliciteerd: "Het afleggen van verklaringen moet hier ruim worden geïnterpreteerd (dat kan bijvoorbeeld ook het geven van informatie door het slachtoffer inhouden)."

476 Myria, *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2019, Slagkracht voor slachtoffers*, pp. 174-175 (aanbevelingen 3 en 4).

477 Zie Federaal regeerakkoord, 2025-2029, p. 148 ; zie ook Beleidsverklaring Justitie, 13 maart 2025, *Parl. Doc.*, Kamer, DOC 56 0767/017, p. 8.

478 Zie Verslag van de bijzondere commissie belast met de evaluatie van de wetgeving en het beleid inzake mensenhandel en mensensmokkel, 12 juni 2023, *Parl. Doc.*, Kamer, DOC 55 2530/002, aanbeveling 24, p. 53.